

*Ананко Л.В.**

РЕАДМІСІЯ ЯК ШЛЯХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Міграційні процеси у світі досягли глобальних масштабів, охопивши різні соціальні верстви населення та сфери суспільної життя. За даними ООН кількість міжнародних мігрантів у світі потроїлася, починаючи із 75 мільйонів осіб у 1960 р. до 191 мільйона у 2005р.[1], а на сьогоднішній день становить вже 214 млн. осіб [2]. Якщо між законною міграцією та розвитком інтеграційних процесів існує прямий зв'язок, то незаконна міграція призводить до соціальної, демографічної, економічної нестабільності, загострює конкуренцію на ринках житла та праці, викликає соціальну напругу, ріст екстремізму та ксенофобії.

Прозорість та лібералізація режиму перетину кордонів між Україною, Молдовою, Росією та Білоруссю, небачені раніше за масштабом сучасні міграційні переміщення можуть привести до перетворення України на буферну зону для нелегальних мігрантів, які у пошуках кращої долі намагаються потрапити до країн ЄС. Тому для України, як країни транзитної міграції, нагальним завдання є розробка сучасної стратегії управління у сфері міграції та побудові міграційних відносин з новими членами ЄС з урахуванням власних інтересів. Одним з пріоритетних напрямків цієї роботи є демаркація і захист українських кордонів та укладення двосторонніх угод про реадмісію, у першу чергу, з країнами походження та транзиту нелегальних мігрантів.

Розширення ЄС, світова економічна криза, проблеми працевлаштування власних громадян, а також зростаюча кількість біженців через військові конфлікти в Африці, сприяли тому, що вирішенню питань нелегальної міграції у країнах Європейського Союзу приділяється значна увага. Для власного захисту вони вживають різнопланові організаційні, управлінські, технічні та фінансові заходи щодо зміцнення своїх східних кордонів у рамках розробленої концепції «Фортеця Європа». Ще одним механізмом протидії нелегальній міграції в Європі є підписання Євросоюзом угод про реадмісію з третіми країнами. Практика реадмісії у міжнародному праві є відносно новим поняттям, яке виникло після Другої світової війни в умовах відновлення зруйнованої європейської економіки.

Реадмісія – це передача компетентними органами держави однієї Сторони і приймання компетентними органами держави іншої Сторони осіб, які в'їхали чи знаходяться на території держав Сторін, порушуючи законодавство з питань в'їзду, виїзду і перебування іноземних громадян і осіб без громадянства [3]. На сьогодні Україна має підписані двосторонніх угод про реадмісію з 17 країнами, але вони ратифіковані і діють з Грузією, Молдовою, Польщею, Словаччиною, Туреччиною, Угорщиною та Швейцарією [4].

Угода про реадмісію передбачає швидкі й ефективні процедури ідентифікації та організованого повернення осіб, які не виконують умов, передбачених для в'їзду на територію України або однієї з держав - членів Європейського Союзу та перебування на ній, або припинили виконувати такі умови, а також полегшити транзитний проїзд таких осіб [3]. Угода поширюється на власних громадян країни-учасниці, на громадян третіх країн та осіб без громадянства. Дотримання положень угоди про реадмісію означає, що Україна

* аспірант кафедри політичної аналітики та прогнозування НАДУ

має взяти на себе відповідальність за прийняття, утримання, необхідне для ідентифікації, видачу проїзних документів і повернення нелегальних мігрантів, які потрапили до країн ЄС з території України на їх батьківщину.

Натомість, відповідно до угоди про реадмісію, Україна користується спеціальними фондами, що дозволяє компенсувати її витрати на повернення та облаштування нелегалів. В розпорядженні МВС України є два пункти тимчасового перебування, розташовані у Волинській та Чернігівській областях, вживаються заходи для відкриття ще 5 таких установ в Одеській, Харківській, Закарпатській, Київській областях та АР Крим. У 2010 році у Харкові в рамках фінансованого проекту ЄС відкрито нове приміщення для тимчасового утримання нелегальних мігрантів. Два таких центри відкрито в Сумській області, ще два розпочнуть роботу в Одесі та Луганську [5]. Але їх кількість недостатня. За даними Державної прикордонної служби України за три місяці 2011 року на кордонах України виявлено 2180 незаконних мігранта, що в 2,7 рази менше ніж за аналогічний період 2010 року (5784 особи) [6].

Підписання угоди про реадмісію має для України позитивні та негативні особливості. Серед недоліків підписання угоди про реадмісію з ЄС варто виділити те, що:

- країна бере на себе відповідальність за прийняття, утримання, видачу проїзних документів і повернення нелегальних мігрантів на батьківщину у разі документального підтвердження їх проникнення до країн ЄС безпосередньо з території України, що становить значні витрати для Державного бюджету;
- держава має депортувати незаконного мігранта на батьківщину, а це в середньому коштує 1000 доларів;
- владні структури зобов'язані видати виїзні документи й візу. Очікуючи на вирішення цих питань, нелегал має мешкати в міграційному таборі, де його повинні обслуговувати, надавати медичну допомогу, а утримання одного нелегального мігранта обходиться Україні від 700 до 800 гривень на місяць.

Переваги підписання Україною угоди про реадмісію з ЄС полягають у тому, що:

- практика неухильного застосування угоди може змусити кримінальні угруповання, що займаються переправленням нелегальних мігрантів, змінити основні маршрути руху, обминаючи Україну;
- спрощується процедура повернення нелегальних мігрантів;
- проводиться демаркація кордонів з Росією, Білоруссю, Молдовою шляхом отримання фінансової допомоги від ЄС;
- побудова сучасних пунктів тимчасового перебування нелегальних мігрантів здійснюється за рахунок не тільки державних ресурсів, а і коштів ЄС;
- спрощується оформлення віз для певної категорії громадян України.

Загалом за перші дев'ять місяців 2010 року – з початку дії Угоди – прийнято від суміжних країн в рамках стандартної процедури – 800 осіб (всі громадяни України) та прискореної процедури – 573 особи, із них громадян України – 357, громадян СНД – 157, громадян інших країн – 89 [7].

Таким чином, для вирішення проблеми міграції, а особливо нелегальної, яка останнім часом дуже гостро стоїть перед урядами багатьох країн світу, підписання угоди про реадмісію для України є одним з вагомих стимулів більш активної протидії незаконному перетину державних кордонів нелегальними мігрантами з Росії, Білорусії, Молдови, країн Азії та подальшої інтеграції до ЄС. Накопичення нелегальних мігрантів в Україні зумовлює загострення санітарно-епідеміологічної ситуації, проблем проживання, соціального та медичного забезпечення, а витрати, пов'язані з необхідністю ідентифікувати, утриму-

вати, створювати тимчасові пункти для нелегальних мігрантів, а також процедура повернення їх на батьківщину стає додатковим навантаженням на відповідні міграційні служби та Державний бюджет України і потребують значних фінансових витрат. Значну частину цих витрат, відповідно до умов угоди про реадмісію, надає Європейський Союз.

Отже, держава не завжди здатна ефективно боротися з небажаною міграцією як одним з наслідків глобалізації. Але, в той же час, вона повинна виробити стратегію управління міграційними процесами на основі домовленостей та співпраці з країнами постачання, транзиту та призначення нелегальних мігрантів для забезпечити дотримання міжнародних стандартів, нейтралізуючи негативні прояви міграції та використовуючи позитивні обставини для зростання економічного добробуту населення країни.

Список використаних джерел

1. Міжнародний день мігранта [Електронний ресурс] Веб-сторінка Організації Об'єднаних Націй в Україні // Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/news/2006-12-18/>
2. International Organization for Migration. Facts & Figures [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iom.int/jahia/Jahia/about-migration/facts-and-figures/lang/en>
3. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб // (Угоду ратифіковано Законом N 116-VI (116-17) від 15.01.2008, ВВР, 2008, N 9, ст.86) [Електронний ресурс] Інтернет-портал Верховної Ради України. // Електронні дані. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_851
4. Прибыткова І. Миграционные тенденции 2004-2006 в странах Седеркопинского процесса / І. Прибыткова, Ю Громовс. // Європейська комісія, 2007. – 74 с.
5. ЄС відкрив центр тимчасового утримання нелегальних мігрантів [Електронний ресурс] Європейський простір - портал проєвропейського громадянського суспільства України // Електронні дані. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/news/240208.html?print>
6. Результати оперативно-службової діяльності Держприкордонслужби [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Державної прикордонної служби України. // Електронні дані. – Режим доступу: http://www.pvu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=48708&cat_id=78111
7. Чумак В. Не така страшна реадмісія, як її малюють // Держкало тижня. - 2010. - №40 (820). -С. 7.